

Цетиње, 27. фебруара

Једни јављају, да Турска нагло скупља војску у Македонију и Стару Србију, други, да Бугарска на врат на нос подиже утврђења на својим границама према Турској, нарочито према Македонији. Бугари веле, Турска изазива, Турци се ту же да Бугари траже кавгу. На границама сукоби. Сударају се читаве чете, при чему судјелује и брдска артиљерија. Читави пукови држе се у приправности. Генерали обилазе границу и осматрају, за случај потребе, куда би им се ваљало кренути, гдје бранити. И одозго још јављају, да Турска нагло искрцава војску из Анадола, да направља путеве и мостове који воде према бугарској граници и да на исту границу довлачи гдну муницију.

Онамо опет посјета бугарскога Краља у Петрограду, иза које се жури посјета Краља од Србије. Можда нијесу само обичне посјете, али извјесно нијесу ни таквога крвавог значаја, какав им приписују наши противници.

Неко има рачуна да их тумачи ружно. Тумачећи их као припрему за савез противу Турске, туткају ову да се прибира за одбрану. Види се успјели су, јер се Турска грозничаво спрема. Испод мирне површине растрчали се дуси и чим шапну на ухо што им је ваљало рећи, трче другом. Дошаптавања су на реду.

У слози Србије, Бугарске и Црне Горе називу опасност по европски мир. Алгесирас, Касабланка, Фашола, поништавање међународних уговора, изазивања која велике силе из једне савезне групе чине другој, све то није било опасност по европски мир, па не би било ни ако би се Србија и Бугарска заратиле, или се Црна Гора са Србијом разилазила, али је опасна слога бугарске државе са српским, и ових с великом Русијом. Ови парадоксални закључци најбоље илуструју душевно стање у ком се наши противници налазе. По тој логици њиховој и стрина би могла постати омнибус кад би имала точкове. И још траже, кад тако што кажу, да им одмах и вјерујемо.

Кад се склапао централни савез, друге су се теорије износиле. Огласиле би свакога за неурачунљивог да је почео да нагађа, при Богу као они сад, противу кога је тај савез управљен. Русија је могла рећи: противу мене; Француска: противу мене; Италија, која је доцније приступила: противу мене. И да је то одмах примљено за готов новац, ето ти кавге и вашара.

Напротив тумачило се то неприкосновним правом сваке независне државе да склапа савезе с ким хоће. Ко мисли да је угрожен, нека чува кожу, или нека склапа и сам савез с другим.

А сад? Сад налазе да је опасна и сама помисао на савез независних балканских господарстава. Називу опасност и кад се словенски владари посјећују. Чисто би нам рекли: не смијете се договарати, ни живјети у љубави. Ако се кавжимо представљају нас као неподобне за самосталан живот и опасне за мир; ако хоћемо да се сложимо, опет угрожавамо тај мир. И тако они свеци, а ми ти који никако не дамо Европи да се смири.

Сад проналазе да хоћемо да нападнамо Турску; ако ли не сви, то Бугарска. Турска вјерује и спрема се, довлачи војску и размјешта је по бугарској граници. Бугарска опет са своје стране не смије допустити да буде изненађена, па се и она обезбјеђује, и тако из ништа створена је опасност по мир, и створили су је баш они, који нас криве да га ми нарушавамо.

Нама се чини да ће се и ова интрига скорим открити и да ће на Балкану мир бити на безбједнијем темељу но тамо, гдје га чувају велике силе. Посјета Краља Петра Турској, у Цариграду, која долази одмах после посјете његове у Петрограду, разбије у парампирчад све оне племачке интриге и доказаће, ако до савеза балканских држава дође да та савез неће бити управљен противу Турске, уопште ни противу кога. Савез ће бити само одбранбен, а противу њега могу имати нешто само они, који мисле да нас нападну, у циљу даљега освајања.

Убиства се Срба гомилају!

— Турци заклали двојицу Срба —

Опет је у Турској проливена невинна српска крв! Опет су, у славу хуријета и новог уставног стања у Турској, невини Срби платили главом! Пали су од крволочне руке само зато што су Срби, што су раја и што се може с њима радити све, па чак им и животе одузмати, а да се зато на одговорност не узимају!...

Јуче се просула невинна српска крв у Пећи, данас у Беранима, сјутра у Скопљу, ондан на другом крају и за то нико не одговара. Раја је зато да трни и страда, да се над њоме свако истреса и да свакоме буде подложена и сада за вријеме уставности, једнакости и слободе, онако исто као и за вријеме тираније и реакционарног режима.

Најновије су жртве двојица Срба из Загорја Петар и Томо Лутовци.

О погибији њиховој добили смо са Андријевице ово телеграфско извјешће:

„У уторак 23. ов. м. дођерали су Ругови тајин аскерија, који се налазе у Беранима. Када су се враћали из Берана у цуту су срели два Србина, два брата Петра и Тома Лутовце из села Загорја, гдје тјерају сијено. И ако су обоје ишли заиошло мирно, њих су зграбили и оба заклали! Љеш јед-

нога од њих нађен је јутрос у потоку, гдје су га убице бациле.“

Разумије се, као и до сада, тако и сада убицама власти неће учинити ништа. Још — како обично бива — ако не зграбе кога од Срба и не окриве га за ова убиства.

Све у славу новог стања у отоманској империји! Слобода, једнакост, братство!...

Мисли

На треба човјека сажалевати, већ га штovati.

Тајна почетка свих ствари за нас је треба перјешива.

Дан хвали у вече, жену на самрти, а вино кад га попијеш.

Тајна је твој сужањ док је не одаш. Одаш ли је, онда си ти њезин сужањ.

Ко нас одвраћа од злог пута, чини нам исто тако лијепу услугу као и онај, који нам показује прави пут.

Великим човјеком може постати не онај, који има много итеја, него онај, који има увјерење.

Узрок и пошланица, средство и сврха, сјеме и плод не дају се једно од другога раставити. Јер пошланица је већ у узроку, а плод је већ у средству а плод у сјемену.

Ако си нешто створио, знај да све што си створио, оно нећ тек моћи схватити његовост.

Ако црпљаш и пљачкаш Украјинама, то тим боље пристај лудацима.

Срећа и туђе савије одвајају — кукавице удара она ногом.

Нека сваки чисти пред својим вратима и пролаз ће бити чист.

Нека је у човјека добра воља, па и не могао он извршити дјела.

Тричавост је смрт умјетничкога стварања.

Може ли Русија ратовати?

Чувени руски публициста, Мењшиков, написао је под горњим натписом чланак у петроградском „Новом Времену“, који ми ради његове интересантности преводимо и овдје доносимо, увјерени да ће и наше читаоце занимати. Он гласи:

„Опростите за овако коштуњаво питање. Оно би било савршено немогућим у друга „славна“ времена, нормална за Русију. Сада то дрско питање задају себи и унутрашњи и спољни непријатељи, и неки од њих спрезривим осмјејком одговарају — не! Као дух унилости, проклети Богом, увлачи се пузачки у душу многих и многих Руса: Русија не може војевати!

— Како? — вичем ја као ван себе. Како то да један велики народ не може војевати? Мени се чини да је то горостасна лаж, така лаж а ргиог, као кад бисмо допустили случај, да народ не може дисати, или је престао хранити се и љубити. Народ свагда може ратовати, ако је он још народ, т. ј. ако није развраћен до подлога ропства, пропао у вјери, разложен у труду и државној дисциплини. Ако би народ био развраћен до тога жалосног степе-

на, то свјетски Промисао, старајући се за свјетину живота, неизоставно послао би му рат. Отпочео би цио ред ратова, да би се искорјенили неподобни, да би се очистила огњем и жељезом гангрена духа, а упали народ да би се на ново научио да буде мужанствен и достојан живота.

На тему: „Може ли Русија издржати велики рат?“, написао је, на жалост, не велики али интересантан чланак генерал-мајор књаз Багратион, у коме полемиче с бечким војним јурналном „Danzers Arme-Zeitung“-ом, гдје је изречена сумња, да би Русија могла с успјехом издржати већи рат. Главни узрок будућих као и недавних пораза руских виде Нијемци у неспособности руских официра свих степена и у одсуству подобности да самостално мисле и раде. Књаз Багратион примјећува на то, да се не може изрећи суд над цијелом руском војском по једној петини њеној, коју је представљала манџурска војска.

Несумњиво, наш морални елементар показао се слабим, слабијим од јапанскога, а он вриједи у рату три четвртине, док материјални само једну. Но Јапанци су ратовали не много прије рата с нама, и у томе је било њихово огромно преимућство. Они су имали главну репетицију у рату с Китајцима (1895. г.) на истој позорници и на истим пољима гдје су се тукли с нама. Јапански пукови и њихове дивизије имали су старјешински кадар, који је још прије десет година у рату постао искусан, а то је велики plus и корист њихову. Тај „plus“ у односу према европскоме западу — говори књаз Багратион — припада сад нама. У наших западних сусједна само су неки корпусни команданти мирисали барут, а у нас до неких 10.000 виших и нижих војни старјешина били су у бојевима. Генерали: Хершелман, Иванов, барон Мајендорф, Биљдерлинг, Каљубарс, Рененкамф, Самсонов, Мишченко, Батјанов, Зарубајев, Данилов, Лечицки, Кондратовић, Мрозовски, Цуриков, Лајминг, Леш, Хан-Нахичевански, Орановски, Герингрос, Путилов, Гаврилов, Мартинов, Павлов, Некрасов и многи други, састављајући цијелу плејаду, сви су они лавови у мундиру, који су пролазили кроз кишу куршума.

Ако допустимо, да од изређаних лица нијесу сви лавови, опет остаје велика група, какве нема ни Германија, ни Аустрија! Осим генерала у нас има много генерал-штабних официра исте врсте. Неке је књаз Багратион набројио (Гиленшмид, Курдјук, Рауљ, Критски, Дружинин и др.). Међу вишим официрима — говори он — мало је зар Чикавих, Жељезових, Чеславски и т. д., тих јунака над јунацима, који су послужили бојна поља својим љешевима. Мало ли је зар међу подофицирима таквих као што је сад Шикуч, који је заслужио четири знака одличета Војног Ордена? Па колико су њих показали неустрашивост при угушивању нерада?

Ето у томе је наше преимућство над осталим европским војскама. Наша је војска истом војевала, њихова није.

Нема штете ако би било и тако како наши противници мисле. Али тако није. Рат подиже дух и побијеће-

нога и побједитеља, као што игра научи нечему и онога ко добија, и онога који губи. Нека је прегнуће духа код ратујућих страна разно, то не мијења ствар; дјелство и противу-дјелства по природи равни су. Руска војска била је 1904—1905. г. унижена, али као свако велико биће, које преживљује тешку драму, она је задобила многа ваљана својства, која пређе није имала. Не говорим о непосредним бојевим опитима, не говорим ни о навици на опасност, ни о инстинктима који се брзо развијају у борби, у нашој војсци овладао је сад жеђ за одмазду, а то је скривена сила, велика и без ријечи. И стари генерали и официрска младеж и војници наши, сви теже да сперу љагу са свога имена, и то није театрално, него дубоко укупано у срцу свакога Руса. Немојте рећи, да је понос народни „пуста, варљиво славољубље“. С позором почиње трагично питање сваке побијеђене расе: бити или не бити. Пораз је пророшка опомена. Народ који допусти да буде више пута поражен, обећан је пропасти. Јавља се потреба да се још једном провјери право и способност за живот. По чему у свакој борби поражени, једва ли је одануо, тражи да обнови бој? По томе, што само с побједом може постићи пуну моћ развића, на коју је живот способан.

Осјећај одмазде је сила, противу положна осјећају побједи, и ако нешто мања. Говорио ми је А. Н. Куропаткин у присуству два најхрабрија хероја наше побијеђене војске, да смо ми далеко јачи, но што сами мислимо. Послије француско-њемачке војне генералу Куропаткину било је омогућено да пребива дуго у Француској и да посматра француско официрство. Оно је горело од жеђи за освјетом, и, потцаливно тим, оно је грозничаво радило на подизању војске. Ген. Куропаткин је убијен, да је републиканска влада учинила онда капиталан гријех што није умјела искористити тај осјећај освјете. Побједа би била неминовно на страни Француза. Наша војска гори истим осјећајима: пламеном жељом да опере своју част. Најближим објектом освете узима се обично јучерањи побједилац, по част оружја враћа се побједом над ким било, не мање храбрим. Француска, побијеђена некад Енглеском, повратила је част побједама над Њемачком. Побјеђени Французи и Енглези под Севастопољем ми смо заборавили то ушљед побједе над Турцима.

ПОДЛИСТАК

У окриљу ноћи

— Alice Sobersky —

— Јеси ли ти то Чарле? Да ли си је данас видио?

— Наравно да сам је видио, али сам јој и добро заћепио.

Отац Сократ се злобно смеје. »Тако ваља младичу, са женама ваља поступати онако, како то оне и заслуже. Дај причај, шта си то данас све учинио.

— Купила је за себе и за мужа двије позорнице карте. Те сам јој отео и опет их продао. Оди на чашу вина. То ћемо од тих карта.

Лијени се Чарл насмијешти самосвијесно и показа низ бијелих зуба. Брада му је пажљиво његована а два ока жаре као жива ватра. Одијело је у њега отијено и престајало му као сливено. Баш отијена појава.

Отац Сократ је имао да захвали много васпитању и склоности ка филозофији. Преко дана се за њега није знало. Појављивао се обично тек некако око поноћи. Онда су се састајали — он и лијени Чарл. Овај је подмиривао трошкове. Овим је начином иска-

Осим претпоставке о растројству војске, непријатељи Русије рачунају и са наравственим растројством у народној маси. Мени се чини да се наши непријатељи могу и овдје жестоко преварити. Да руско друштво преживљује период нереди, то је истина, но баш војна је најбоље средство да се скристалишу на ново духови. Одређено природом на непрекидну анархију — јер су докле растегнута сва растојања — господарствено племе наше лијечило се од анархије увијек најездом непријатељском. Варјаги су први омогућили наше национално јединство. Кад се то јединство у распрама распадало, Татари су на ново набили на њега обруч. Кад су центробјектне силе почеле и опет преовлађивати, најезда Пољака распалила је руски патриотизам. Је ли потребно додавати, да су најезде Карла XII. и Наполеона I. произвеле исто тако силно стремљење за јединством? Не дај Боже каква тешка искушења, но ако би се непријатељ околио на Русију, нема сумње да би одговор био огроман талас сверуског одушевљења. У психологији свакога живог створа постоји закон самоодбране. Ништа тако силно не може разбудити тај инстинкт у народу, као каква велика национална опасност. Постоји стара пословица: ратови стварају јунаке. Треба то раширити и рећи: ратови чине читав један народ херојичним. Шта више и људи анархистичких склоности — разбојници и преступници — у случају рата радо се потчињавају наредбама старјешина.

Непријатељи наши говоре да је последице несрећне војне букнула револуција и да ће то исто бити у наредној војни. На то ја одговарам ово: револуција зато је букнула што рат није био окончан. Та озвучу руску револуцију (боље рећи безредницу) ушла је сва неутрошена рата, по узетост рускога народа. То што је било намјерено да плану, стропоштало се на главу руске владе, која није умјела потрошити народно одушевљење на према непријатељу. Револуциона смутња ударила је руску владу као рђава пушка која трза. Крв, која се на пољима рата довољно није излила, излила се код куће. Још у стара времена, у војним сталежима, нагон карату био је који пут тако силан, да је узимао форме безумља. У одсуству рата крвожедни рицари (берзекери) сјекли су животиње, па и предмете без живота. Нема сумње да би друга недовршена војна могла изазвати другу револуцију, сличну

звивао он своју захвалност. Како и не би, кад је баш оцу Сократу имао да захвали на ономе што је. Старац га је намјерно на њени четрдесет-годишњу, богато удају госпоњу из најбољих кругова. Брао ју је освојио. Да он, лијени Чарл! Несретница је морала скупо платити своју лакомисленост. Доскора је остала без својих дијаманата, без своје уштеде, без новца за одијело. Даље се није знала по моћи, па је своме суругу узимала своте, које је од ње тражио претињама незаслужени љубавник. Кад би добио новац у руке, стао би је тући и грдити. Молбе, ма како усрдне, нијесу га могле умекшати. Много пута би се она успротивила и покувала огрести страшнога жарма... Лијени Чарл није напуштао свога љубавника. Сваким даном постајала је борба гора, захтијевали већи, сузе горче, пријетње страшније. Чарл је сваки пут неизмјерно уживао, кад је могао своме судругу причати о доживљајима преко дана... Стари га је слушао задовољним осмјехом, те га је храбрио:

— Само се не дај умекшати!

И он би му давао савјете, како ће своју жртву најбоље мучити, како ће је исвати до задње кашнице...

Чарл му се дивно и обожавао га. И ако је стари живио оскудно, ипак није хтио од

тој која је букнула 1905. године. Народ гаји у себи дубоку потребу побједи, и ако му се то закрати, неискривши сву силу његову, он се буну.

Русија не би могла водити рат само кад би се стропоштала на њу какви становници Марса, или би се навукли облаци непријатеља с некаквим новим оружјем које ми не бисмо имали. На тај начин лако су нас савладали Варјаги, у гвожђу огрезали, и Татари на својим брзим коњима. Да нам се то не би у будуће десило, морамо се старати да не изостанемо иза наших сусједа. Свим средствима, не питајући шта кошта, ми морамо развити војно ваздухопловство. Управо с те стране прети нам велика надмоћност оружја, т. ј. неминовни пораз. Гроф Цепелин отворено говори: „Ја радим не за науку, не за човјечанство, и не за Нобелову награду, него прије свега за то, да би дао Германији једно крупно преимућство у будућој војни.“ Ако свога сусједа не достигнумо у ваздушној флоту, ми ћемо у првом сукобу магновено бити смеждени. Два сата последије објаве рата Петроград може бити разрушен бомбама одозго, т. ј. може бити побијена наша влада и све што управља, могу сатрвена бити сва централна надлежства, сви арсенали, артиљеријски заводи, стоваришта, резерве све до Државне Банке, гдје лежи милијарда и по злата. Истим таким бомбама могу бити разрушене наше жељезничке и телеграфске станице, и наша мобилизација била би од једанпут осуђена. Могу бити разрушене тврђаве и сакривени логори. Немајући сопствену ваздухопловну ескадру, у којој би била несрећна непријатељска артиљерија, једном поражавала гдје ве и пријетнице непријатељске, ми ризикујемо да будемо савлачани, што је веле, голим рукама, него још овога прољећа и овога лjeta Русија ваља да построји ваздушну флоту, и то не мање силну од германске. Да је то остварљиво, наше станице могућно постојати, не треба доказивати.

Пале говори М. Мењшиков коначно, који би још једном за ваздушну флоту, ју узла се у снагу Русије, да би с чашћу изишла из рата који би јој се наметнуо.

Српство

Тирилица у Хрватској. За вријеме бановања Раухова у Хрватској и Славонији је над Србима чињен велики притисак, па је, крај осталог, прогоњена и Тирилица. Њу су били избацили из шко-

леса да прима дарова у пошцу, већ само вина и ове доживљаје...

— Данас сам је затекао баш кад је хтјела нешто да купи у Лувру.

— Дођи касније до мене! рекох јој. Дошла је — — блиједила и расстресана. Упитала ме је, шта желим. Само 50 франака.

— Стала је јадиковати и кривежати се.

— Та немам више ништа, ама баш ништа...

— Шта, ти да оставиш свога Чарла, да умре од глади?

— Вјеруј ми, немам више ни сента... Ох, да ми је само већ једном умријети. Но, по, ако нећеш ти више да дадеш, још је увијек ту твој суруг. Послаћу му твоја писма. Ваљда ће му толико још вриједити.

— О Боже, Боже, како си окрутан! — А новац за оно куповање у Лувру? — Имам само 20 франака.

— Овако с њима! Узем јој кесу и шта паћем у њој? Банку од 100 франака! — А то? — То није мој новац. Служавка ми је болесна, па ме је замолила, да то пошаљем њеним родитељима. Види ево већ пислова на листу.

— Буди без бриге, то је већ сачувано и подијачуто, додам и стриач банку у свој шпак. Сад да си чуо онога нарицања. Јадна дјевојка! Сва њезина уштеда! Смјудуј се!!!

ле и њоме службено није смио нико да пише. Доласком Др. Н. Томашића на банску столицу Тирилица је поново сада добила потпуну равноправност са латиницом. Њу ће моћи од сада свако слободно употребљивати у преписци с властима. Она ће се поново увести и у школама. Тирилица ће се предавати упоредо са латиницом, те се и школски учбеници бити њоме штампани, као год што су сад латиницом.

Велики народни добротвор. Ових дана је умро у Бечу Аранђел Стојановић, који је све своје имање у износу 2,300 000 динара оставио Краљевини Србији, да сазида велику болницу у Србији, у којој ће се лијечити Срби из свију крајева Српства.

Прослава пјевачке дружине. Пјевачко друштво „Станковић“ прославиће у Биограду о Духовима 29-годишњицу свога рада и том приликом осветиће своју дружинску заставу. На ову прославу „Станковић“ је позвао све пјевачке дружине у Српству и Словенству.

Словенство

Словенски Соколски Савез. Ових дана је у Бечу одржана сједница предсједништва „Савеза Словенског Соколства“, на којој су били: д-р Јосип Шрајнер, старјешина „Савеза Словенског Соколства“, д-р Јиндрих Ваничек и д-р Антонин Новак за чешке Соколе, за српске Соколе кр. српски потпуковник у генералштабу Б. Живановић из Биограда; д-р Лазар Цар за хрватске Соколе, д-р Виктор Муршић за словеначке Соколе. Д-р Шрајнер, као предсједник изјавио је, да се прошле године није могла одржати ни скупштина, због запетих политичких одноша на Балкану и због велеиздајничких партија. О стању Словенског Соколства извјестио је, да има у појединим соколским Савезима 78 000 чешких Сокола (без Американаца), 20 500 пољачких Сокола, 12 500 хрватских Сокола, 6 317 словеначких, 4 460 бугарских Сокола. Срби још нијесу право установили свој број, а тако ни ни Руси. У словенском Савезу фактично су удружени Чеси и Хрвати, Словенци и Бугари. Савезу ће приступити уз неке услове и Пољаци и Срби. Службени језик у „Савезу“ остаје онај, гдје се буде одржало сјело „Савеза“. Сваки Савез има право тражити, да му се доноси саопштавају у његовом језику. Ове године одржаваће се слегови: 10. јула у Софији, а 16. јула у Кракову. Судјеловаће сваки Савез према својим приликама. Потпуковник Живковић обећао је, да ће се у Србији ставити излетницама посебан воз, уз попуст, а можда и бесплатно, те је позвао браћу, да се на путу у Софију бар један дан задрже у Биограду, којом приликом би се приредила прва јавна гимнастичка вјежба и соколска манифестација.

Земљорадничке Задруге

и Црна Гора

Морамо признати, да би надлежни фактори, када би само хтјели, имали много што-шта да ураде у прилог развитка пољске привреде и напретка нашег земљорадника. Па како су земљорадничке задруге, по моме дубоком уверењу, најважнији и најснажнији чинилац у напређи-

— Јесам ли добро тако учинио, оче Сократе?

— Тако су обојица знала пробавити цијеле ноћи.

— Кад су се тако једне ноћи обојица састала код »Задимљенога пса« причао је Чарл, да му је љубавница на некаквој игри.

— Знаш ли гдје?

— Свакако. Не смијем је ни за трид ока испустити из вида.

— Стари се насло дрзие.

— Назив, младичу. Обојица идемо онамо. То ће бити изврсна шала!

— Желиш ли играти код баронице Езмардове?

— Најрије је почуј! По гласнику ћеш јој послати љубавно писамце. Онда ће она морати пустијати своје играче и полетити нама на улицу.

Чарл убрзо напише, како му је стари диктирао:

»Очекујем те на углу. Морам е тобом одмах да говорим. Немој пустијати свога љубавника да чека.

Чарл.

Врагав је одио писмо. Оба мушкарца су чекала.

Није дуго трајало, док је дошла. Није имала времена ни да загре своја гола рамена.

Дневник

Били у излету. Њих. Краљ. Вис. Књаз Господар и Књагиња Милена и Њ. В. Књагиња Ксенија у сриједу су учинили излет на Крушевац у походе Њих. Вис. Књазу Мирку и Књагињи Наталији.

Био на Ријечи. Њ. В. Књаз Петар у четвртак у јутро отпутовао је на Ријеку, одакле се истог дана повратио на Цетиње.

Болест арцибискупова. Као што нас из Бара извјештавају, стање здравља пресвијетлог арцибискупа г. оца Милиновића, све је теже, али још није свака нада изгубљена.

Дар општини вирској. Г. војвода Илија Пламенац био је ових дана у свој родни крај Црмницу и том приликом изволио је поклонити општини вир-пазарској његову имовину, која се налази од главног вирског моста, па дуж жељезничке станице како би се ово земљиште могло употријегнути за проширење вароши. Г. Пламенац се и овом приликом својом дарожљивом руком испољио као добротвор вирске општине, зашта је заслужио да му се да достојно признање и захвала.

Личне вијести. Од неколико дана се бави на Цетињу са госпођом г. д-р Чедом Митровић, професор из Биограда.

Примас о. Ш. Милиновић. Под овим насловом спљетско „*Naše Jedinstvo*“ посвећује симпатични уводни чланак животу и раду арцибискупа г. оца Ш. Милиновића поводом његове тешке болести.

Санитетско-општинска комисија. Свуд у свијету води се строг надзор за одржавање чистоће, а нарочито над животним намирницама. Али то као да код нас није, бар не у оној мјери, као што би требало да је. То долази од туда што би наша општина, као и свуд у свијету, требала да уведе санитетско полициску комисију, коју ће састављати лекар и два-три одборника или општинска чиновника. Та би комисија редовно на пијаци прегледала животне намирнице, а по радњама и кафанама бар по један пут недјељно, вршећи строгу контролу над чистоћом како саме робе, тако и локала, дворишта и других споредних зграда.

Путници. Од како се вријеме прољепцало, почело је да маме путнике, који су већ почели, као и увијек, из далеког свијета да обилазе нашу земљу.

Велики бал. Вечерас је у Зетском Дому велики бал, што га приређује вриједно наше пјевачко друштво „Његош“. Сала за игранку је богата и врло укусно украшена како зеленилом, тако и лампионима и другим украсима, а исто тако учињено је све, да бал испадне што сјајније. Почетак је у 9 сати. Прво је игранка, а по том, за вријеме одмора, од 11—12 сати пјеваће друштвени збор пробране пјесме и биће концертovanje војне музике. На општи захтјев војна музика свираће увертуру „Виљем Тел“, која је изазвала живо допадање на пошљедњој забави овога друштва. По одмору настаће котилјон, за који су нарочите припреме учињене. Према томе и оправдана је нада да ће и грађанство својим многобројним учешћем допринијети да овај бал испадне што сјајније.

Вријеме. Како кога дана вријеме је све љепше тако, да су настали прави прољетни дани, врло погодни за дневну шетњу и излет. Преко дана сунце припече и велика је топлота, само што обноћ застуди.

Писмо из Александрије

Добили смо из Александрије писмо с молбом да га оштампамо, потписано од многе госпде наших читалаца. Доносимо га у оној стилизацији како нам је послато. Оно гласи:

„Неистинити допис“.

„Поштовани г. Уреднице! У броју 76. Вашег цијењеног листа од 30. 9. 1909. г. изишао је допис, који описује Божа Ђурашковића, изобразитеља југословена, и да га поштују као оца у Александрији. Ми налазимо да је тај допис просто неистинит. И да Божа Ђурашковић не може заступати једно такво мјесто. Изобразитељ југославија може се описати само један добротворни професор, или велико учевни човек. На жалост Божа Ђурашковић није изобразен у свом материјалском језику. Ако је ко описао Бсжа без његова знања и ставио га у оваке тешкоће, нека се Божа с њим спорозумије. С поштовањем: Душан Војводић, Лука Бјелица, Саво Русовић, Ђуро Павлежа, Шпиро Рафајловић, Ристо Лековић, Саго Краповић, Лука Шајновић, Иво Краповић, Ђуро Поповић, Митар Браљетић.

Несреће у свијету

Несрећа од маске. У Аугсбургу је једну 23-годишњу учитељицу неки у медвједо маскирани човек тако престрашио, да је по више пута од тога пала у несвијест. Доијели су је кући сасма укочену. Кад су је дозвали к свијести испоставило се да је и глуха и нијема. Још је толико била при свијести, да је могла написати шта се то с њом догодило.

Из несретне љубави. Иван Мочник, браварски радник, рођен године 1891., спровађао је ту скоро око 11½ сати у вече у Загребу своју драгу Клару Јамбрих, па када су дошли до полициске стражарнице, извадио је Мочник из шпага један добро наоштрени нож и заронио јој га у лијеви страну груди. Озлијеђена Клара Јамбрих пала је онесвијештена на земљу, а Иван Мочник је, одбацивши нож, отишао у стражарницу и тамо се пријаво с наводом, да ју је хтио убити, јер га више не љуби. Мочник је стављен одмах у притвор, а повређена је пак стпремљена у болницу, где се сада брине да је утврди да је погрешно тешка и смртоносна.

Велика несрећа у руднику. У шпанском руднику „Авал“ десет се крије краток времена ужасна несрећа. Измиђу од радника заодјела се стаја. Раздвојише се у два табора, а малодуше праву битку. Одједном испадне једном раднику динамитска патрона и падне на земљу. Динамит експлодира, разруши све скеле над њима које се уз ужасну ломњаву стропштају и затрпају свих 60 радника.

Самоубиство једне Бечлике. У један хотел у Бадену прекјуче је одсјела нека госпођица Марија К. из Беча, и убила се на врло редак начин. Дјевојка је завезала један гајтан од четири метра за решетку од прозора своје собе на другом спрату, метнула себи петљу на врат и скочила онда са прозора. Када су послужитељи хотела прекјуче изјутра изишли у двориште видјели су тијело самоубице објешено на прозору. Она је оставила једно стенографиано писмо за свога брата. Узрок је свакако несрећна љубав; дјевојци је било 29 година.

Двобој на улици. У Пијаченци (Италија) на једној од најживљих улица одиграо се ових дана један крвав призор. Неки капетан удари песницом неког поручника, да се одмах сруши на земљу. Али одмах овај скочи и извуче мач. То исто учини и капетан. И сада отпоче прави двобој између њих, без званичних свједока, али на очиглед силна свијети. Оба борца бјеху задобила већ више рана, када се неки умијешају и раставе их. Мјесно војно заповједништво повело је строгу истрагу, а оба борца бачена су у затвор. Узрок борби је била — жена.

Пас спасао кућу од пожара. Јављају из Иванић-града: У понедељак око 11 сати ноћи породила се ватра у дућанском магазину мјешовите робе трговца Микше Најмана. Дим је стао сукљати и продро у собицу у I кату, гдје је спавао служавка, а под креветом мало псе-танце, које је стало лајати и скочило на кревет слушкиње, те ју је пробудило из тврда сна. Слушкиња је одмах пробудила укућане и сусједи и тако је кућа спасена од великог пожара, који је могао прогутати и коју људску жртву. Штета износи 120 круна.

Несретан случај. У шуми „Куњак“, села Мајар, у Хрватској, руше радници храстова стабла. Наједном падне један

огроман храст и на мјесту убије радника Мишка Кучића из Мајара. Судска лекарска комисија из Ђакова прегледала је лешину и наредила да се може укопати.

Тешка озледа. Мио Валтер из Берка, у Хрватској, био је у крчи Андрије Амштага. У то дошао је Степан Лечер од 23 године. Од шале стали су се хрвати. Валтер га обори на земљу и падне на њега, али у зао час, јер му је дугачак пој, што га је Лечер имао у џепу, пробо трбух. Озлиједа је тешка и живот му је у опасности.

Књижевност

Страдање трију Херцеговаца. Приповијетка „Страдање трију Херцеговаца у заточењу“, од пок. Стева В. Врчевића, која је изашла у нашем листу, оштампана је у засебној књизи и може се добити по цијени од 20 пара код пишчева сина г. Милана Ст. Врчевића, чиновника поштанско-телеграфског одјељења. Ми је свакоме најтоплије препоручујемо.

„С Авале под Ловћен“. Охрабрен успјехом што га је код читалачког свијета стекао са почетком путописног дјела „С Авале под Ловћен“, првом књигом „Кроз Босну и Херцеговину“, као и похвалним одзивом штампе, г. Душан Мил. Шијачки, ријешо је да изда и други дио овога путописа „Дубровник“. Цијена је књизи 1 перпер. Имена претплатаника биће штампана, а примаће се до 10. марта. Преплату ваља слати писцу у Биоград, Космајска ул. бр. 10. Ове Шијачкове путописе препоручујемо најтоплије нашем читалачком свијету још и с тога што се ова серија путописа завршава описом пута и по нашој земљи, Црној Гори.

Оморика. У Биограду ће од 15. марта почети да излази нови илустровани породични забавник за књижевност, умјетност и савремени живот „Оморика“. Први број излази на два табака фише сатиране хартије великог формата, а доноси оригиналне радове првих српских књижевника: нештампане pjesме Змај Јована Јовановића, Стевана Каћанског и Авда Карабеговића, Сем тога биће и радови Бранислава Петића, Милорада М. Петровића, Драг. Илића, Бор. Илића, Драг. Анђелића—Сокољанина, Драг. Илића, Драг. Анђелића, Осман Бикића и др. У првом броју биће и напис Рад. Шијачки о животу старе Црногорке. Делу излази једнапут мјесечно и у свакој књизи доноси слике. Цијена 1 перпер по мјесечно. Власник и уредник Душан Шијачки, новинар, Космајска ул. бр. 10.

„Оморика“ доноси и многе слике из Црне Горе и описе њихове, те би овај језички лист требало свака кућа у којој се обавља читање и најтоплије препоручујемо.

Самоуки Нијемац. Практично упуство, да се без учитеља научи брзо и правилно читати, писати и говорити.

По овом упуству може свако иоле зре-лије лице не само да себе учи без ичије туђе помоћи, већ да помоћу њега поучава и друга, од себе мање спремна лица. Оно је нарочито подесно за ђаке средњих школа, за учитеље, за младе трговце и у опште за свако лице, коме може бити од потребе њемачки језик. Подесно је и за оне, који донекле већ знају њемачки језик, а ради су, да се у његовој правилној употреби још боље учврсте.

Упуство ово написано је тако, да ученик, учећи по реду, одмах све добро схваћа и управо налази неку наслалу у даљем учењу. Оно својом практичном методом јако одудура од извјесних упуштава сумњиве вриједности, по којима се папагајски уче ријечи и реченице без икаквог дубљег разумијевања. Оно својом практичном методом јако одудара и од познатих школских књига, за чије је разумијевање неопходно потребна помоћ учитељева или јака претходна спрема.

Цијена је 1 свесци 60 пот. = 60 пара д. Књижари и други препродавци добијају (само уз готов новац) на поручених најмање 10 или више примјерака 30% рабата.

Поруџбине прима и отправља *Коста Лера*, Нови Сад (Ujvidék).

Из бијела свијета

Мађионичарева реклама Ових дана, у Тиролској вароши Боену приређена је изложба на пијаци и предавале јаја пиљарице. Лијено одјевен господин застане код прве пиљарице, извади из кошара јој једно јаје, разбије га, омирише и како му није било свеже, исплати га и оде к другој. Ту се понови све оно као и код прве пиљарице, само што се било искупило неколико радозналих гледалаца. Непознати је ишао од пиљарице до пиљарице, из сваке корпе вадио по јаје, лунао га, мирисао и ниједно му није било свеже, те би га платио и ишао даље. Кад је стигао до десете пиљарице, била се око њега искупила непрегледна маса свијета. Непознати опет узме једно јаје из пиљаричине котарице, разбије га, а из јајета испадне златник од 10 круна. Непознати узме друго јаје, разбије га — из јајета испадне златник од 20 круна. Сви гледаоци бјеху зинули од чуда. Непознати тада запита пиљарицу, пошто ће му продати читаву котарицу. Пиљарица гласно одговара: „Није за продају.“ Непознати на то оде, а пиљарица удри лунај своја јаја једно за другим, али наравно — на опште разочарање — ни у једном није нашла златнике. Тада ће неко од гледалаца да протумачи задивљеној пиљарици и свјетлини, да је то онај непознати мађионичар, који је дошао у Боен да даје представе. Разумија се, да је у вече била дупком пуна дворана, у којој је досјетљиви мађионичар показивао своју вјештину.

РАДОСТАН ГЛАС!!

За свакога, а нарочито за оне, који пуше духан. Ко пошаље 5 перпера тај ће добити једну изванредно лијено израђену

== СПРАВУ ==

која се помоћу једног притиска сама пали и по жељи опет угаси.

Гаранција десет година дана.

Наруџбине треба слати директно на Агентурну и Комисионарну радњу

Христифора Моравца — Подгорица

2-9

Новчанијем заводима, фабрицијем предузећима и т. сл. нуди се вриједан и способан

КЊИГОВОЂА

који може коренспондирати и књиге водити српски и њемачки. Има повољна свједочанства из српскијех и хрватскијех новчаних завода из Босне.

Понуде послати администрацији овога листа.

3-3